

تأثیر عوامل سازمانی پلیس در پیشگیری از قاچاق کالا (مورد مطالعه: شهرستان سروآباد استان کردستان)

تاریخ پذیرش: 1397/10/01

تاریخ دریافت: 1397/07/12

ابراهیم داودی دهقانی،¹ عبدالله هندیانی،² علی اکبر عیسی آبادی³

از صفحه 29 تا 50

چکیده

زمینه و هدف: قاچاق کالا پدیده‌ای مخرب است که آسیب فراوانی بر اقتصاد کشورها وارد می‌کند؛ این فعالیت غیررسمی اقتصاد، برنامه‌ها و سیاست‌های توسعه کشورها را دچار اختلال می‌کند و مشکلات خرد و کلان فراوانی را گریبانگیر جامعه می‌کند. هدف پژوهش حاضر بررسی تأثیر هریک از مؤلفه‌های عوامل سازمانی پلیس در پیشگیری از قاچاق کالا است.

روش‌شناسی: پژوهش حاضر از نظر هدف کاربردی و از نظر روش توصیفی – تحلیلی است که به روش پیمایشی انجام شد. جامعه آماری شامل همه کارکنان شاغل در شهرستان سروآباد و پلیس مبارزه با قاچاق کالا و ارز استان کردستان است که به صورت تمام‌شمار انتخاب شدند. ابزار جمع‌آوری پژوهش پرسشنامه محقق ساخته است که پایایی آن با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ 0/86 محاسبه شد. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها، با استفاده از نرم‌افزار «SPSS» از آمار توصیفی برای محاسبه درصد، میانگین و نسبت پاسخ‌ها و در بخش آمار استنباطی برای بررسی نرمال بودن توزیع داده‌ها از آزمون کولموگوروف اسمیرنوف، تأثیر مؤلفه‌ها از آزمون‌های χ^2 و تی استیودنت و رتبه‌بندی مؤلفه‌ها از آزمون فریدمن استفاده شد.

یافته‌ها: یافته‌های پژوهش نشان داد که قوانین و مقررات (طرح‌ها، دستورالعمل‌ها، آیین‌نامه‌ها)، تجهیزات و منابع انسانی پلیس در پیشگیری از قاچاق کالا تأثیر دارند. براساس نتایج آزمون فریدمن، منابع انسانی با ضریب 3/23 در رتبه اول، تجهیزات با ضریب 2/06 در رتبه دوم و قوانین و مقررات با ضریب 1/98 در رتبه سوم قرار گرفت.

نتیجه‌گیری: نیروی انتظامی با بکارگیری تجهیزات نوین الکترونیکی، اپتیکی، خودروبی، نرم‌افزاری و سخت‌افزاری در مبادی رسمی و غیررسمی، مسیرهای پرتردد عبور کالاهای قاچاق و با استفاده از سرمایه‌های انسانی مجرب و آموزش دیده، ضمن کشف علمی جرم قاچاق و همچنین با تدوین و تهیه طرح‌ها، دستورالعمل‌ها و آیین‌نامه‌های کارآمد و نظارت بر اجرای آنها می‌تواند منجر به افزایش هزینه‌های جرم قاچاق کالا شود.

واژه‌های کلیدی: قاچاق کالا، منابع انسانی، تجهیزات، پیشگیری از جرم و پیشگیری از قاچاق کالا.

1- استادیار پدافند غیرعامل دانشگاه علوم انتظامی امین (نویسنده مسئول). رایانامه: davoodi57@chmail.ir

2- دانشیار گروه مدیریت راهبردی، دانشکده فرماندهی و ستاد دانشگاه علوم انتظامی امین. رایانامه: hendiani.s1343@gmail.com

3- کارشناس ارشد فرماندهی و مدیریت انتظامی.

قاچاق کالا اغلب با واژه‌های اقتصاد سیاه، اقتصاد پنهان، اقتصاد زیرزمینی تعریف می‌شود، دامنه وسیعی از فعالیت‌های اقتصادی را چه در مرحله تولید و چه در مرحله توزیع و تجارت شامل می‌شود در اقتصاد سالم تمامی فعالیت‌های اقتصادی ثبت و ضبط می‌شود اما دسته‌ای از فعالان اقتصادی مایل به چنین امری نیستند و لذا موجبات شکل‌گیری اقتصاد زیرزمینی یا اقتصاد سیاه را به وجود می‌آورند. از مهم‌ترین مصادیق اقتصاد زیرزمینی همانا «پدیده قاچاق کالا و ارز» است که نظام اطلاعات اقتصادی کشور را مختل می‌کند و تصمیم‌گیری اقتصادی را با مشکل مواجه کرده و سیاست‌گذاری‌ها کارایی خود را از دست می‌دهند با توجه به اینکه سالانه کالاهای به صورت قاچاق وارد کشور شده و از طرفی کالاهایی نیز از کشور خارج می‌شود و این امر خسارت جبران‌ناپذیری به اقتصاد کشور وارد می‌کند که لازم است با مدیریت بهینه کلیه دست‌اندرکاران نسبت به مقابله جدی با این معضل پرداخت تا دولت را در رسیدن به اهداف چشم‌انداز کشور یاری کرد (شکیبایی و احمدی، 1387: 163). قاچاق کالا آثار و تبعاتی در ابعاد مختلف اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی، انتظامی، سیاسی از خود بجا می‌گذارد. قاچاق پدیده‌ای است مخرب که صدمه فراوانی بر پیکره اقتصادی کشور وارد می‌کند؛ این پدیده برنامه‌ها و سیاست‌های توسعه اقتصادی را مختل می‌سازد و منجر به کاهش تولیدات داخلی، افزایش بیکاری و مشکلات ناشی از آن می‌شود در اقتصادهایی که در زمینه کمیت و کیفیت تولید، منابع ارزی و حمایت‌های گمرکی محدودیت شدید وجود دارد، همواره بخشی از تقاضای داخلی برای کالاها، به ویژه کالاهای با کیفیت مرغوب، لوکس و حتی ضروری از راه‌های قانونی تأمین نمی‌شود. نیروی انتظامی جمهوری اسلامی براساس قانون، وظیفه مبارزه با قاچاق را در کشور به عهده دارد که بر اساس ساختار سازمانی موجود، وظیفه مبارزه با قاچاق کالا و ارز در نیروی انتظامی به معاونت مبارزه با قاچاق کالا و ارز پلیس آگاهی سپرده شده است (ماده 4 قانون نیروی انتظامی مصوب 1369/4/27).

مقام معظم رهبری، مبارزه قاطعانه و عملی با قاچاق را یکی از عوامل بسیار مؤثر در تقویت تولید داخلی برشمردند و با تبیین وظایف مسئولان، دستگاه‌ها و عناصر مختلف مرتبط با تولید داخلی و تأکید بر مبارزه‌ی واقعی با فساد و قاچاق، خاطر نشان کردند:

کلید حل مشکلات اقتصادی مردم و معضلات جامعه کارگری، نه در خارج بلکه در داخل و تقویت و رونق تولید داخلی است. ایشان با انتقاد از حرف زدن‌های مکرر و بی‌عمل در مقابله با فساد و قاچاق تأکید فرمودند با «دزد دزد» گفتن، دزد از سرقت دست بر نمی‌دارد باید جلوی او را گرفت. مسئولان کشور، روزنامه‌نویسان نیستند که مدام راجع به فساد حرف بزنند آنها باید وارد عمل شوند و جلوی فساد را به معنای واقعی کلمه بگیرند (مقام معظم رهبری، 1394).

بعد از انقلاب اسلامی، با افزایش قیمت ارز در بازار غیر رسمی، اجرای سیاست‌های محدودسازی ورود کالا، افزایش نرخ سود بازرگانی¹ و عوارض گمرکی² به تدریج قاچاق کالا به داخل رواج یافت. حدود یک سال پس از انقلاب اغلب سفرهای مردمی به خارج از کشور با هدف کسب سود از طریق خرید ارز رسمی و فروش آن در بازار سیاه³ افزایش یافت. از اواسط دهه 1360 با توجه به اعمال محدودیت‌های تجاری و گمرکی، قاچاق کالا رونق گرفت و واردات کالای خارجی به داخل تحت عنوان کالای همراه مسافر توسط اقشار کم درآمد، مرزنشینان و حتی روستاییان زیادتر شد. ایجاد بازارهای مخصوص فروش کالا به ایران در نزدیکی مرزهای ایران توسط کشورهای عمان، ترکیه و امارات ورود کالای قاچاق شتاب بیشتری پیدا کرد. تا سال 1371 با توجه به کمبود کالا در کشور به لحاظ پیامدهای جنگ، به خطرات قاچاق توجه چندانی نشد، ولی با فعال تر شدن صنایع داخلی و پیگیری سیاست‌های بازسازی مشکلات این پدیده بیشتر مشخص گردید. در همین سال سازمان تعزیرات حکومتی اقدامات بازدارنده‌ای شروع کرد و دولت برای ورود کالای همراه مسافر و فروش ارز مسافری موانعی وضع کرد (نورمحمدی، 1386: 22). تشدید و اوج‌گیری قاچاق کالا و کشفیات آن از سال 1374 بود، در این مقطع جامعه با احساس آرامش پس از پایان جنگ و افزایش انتظارات ناشی از آن، درصدد بهبود وضع اقتصادی خویش برآمده و تقاضا برای کالاهای تجملی و مصرفی را که بسیاری از آن به طور قاچاق وارد کشور می‌شد افزایش داد. بطور کلی بعد از انقلاب اسلامی بر ابعاد، پیچیدگی و حجم قاچاق کالا افزوده شده است، بطوریکه بخش قابل توجهی از مردم را مستقیم و

1 - مبلغی است که براساس قانون تجارت خارجی واردکننده یا صادرکننده کالا پرداخت می‌کند.

2 - حقوق گمرکی که هنگام وارد کردن یا صادر کردن کالا از تاجر دریافت می‌شود.

3 - معامله غیرقانونی کالا یا خدمت با قیمت بالاتر از قیمت رسمی به لحاظ بالا بودن تقاضا نسبت به عرضه.

غیرمستقیم به خود مشغول کرده و بسیاری از تجار و قاچاقچیان داخلی و خارجی را نیز به سود سرشار رسانده است (وطن پور، 1388: 40).

بیان مسأله

برآوردها نشان می‌دهد که سالانه حدود 20 تا 25 میلیارد دلار حجم کالای قاچاق در کشور است که بخشی از آن از مبادی رسمی انجام می‌شود (پورا براهیمی، 1396). نتایج پژوهش‌ها نشان می‌دهد قاچاق کالا و سوخت عامل مهم امرار معاش (چتربازان) مرزنشینان است و فقر مهم‌ترین عامل استمرار فعالیت غیرقانونی این گروه شده است. رشد جمعیت، نبود زیرساخت‌های مناسب اقتصادی و یارانه‌ها و بیکاری مهم‌ترین متغیرهای تأثیرگذار در پدیده قاچاق کالا بوده است (سلطانی، 1392: 10). در شهرستان سروآباد علاوه بر ورود کالای قاچاق از معابر غیررسمی کشور عراق به علت هم‌جواری با شهرستان پاوه استان کرمانشاه، کالاهای وارداتی به این شهرستان که مازاد بر نیاز این شهرستان است توسط قاچاقچیان از طریق مسیرهای فرعی شهرستان سروآباد به استان‌های آذربایجان غربی و شرقی و از آن طریق به استان‌های مرکزی قاچاق می‌شود. حجم قاچاق کالا در شهرستان سروآباد طی سال‌های 1392، 1393 و 1394، به ترتیب بالغ بر، 50 میلیارد ریال، 49 میلیارد ریال و 53 میلیارد ریال برآورد شده است. این حجم قاچاق کالا شامل کالاهایی از قبیل: سیگار، لوازم آرایشی، قطعات خودرو، تلفن همراه، دارو، خشکبار و پارچه است (معاونت عملیات شهرستان سروآباد، 1392، 1393 و 1394). خروج این کالاها برابر ماده 2 بند ح قانون جدید تشدید مبارزه با قاچاق و ارز مصوب 1394 که عنوان می‌کند «خروج کالاهای وارداتی تجمیع شده مسافری و کالاهای مشمول تسهیلات مرزنشینی و ملوانی از استان‌های مرزی، بدون رعایت تشریفات قانونی» قاچاق محسوب می‌شود، مشمول جرم قاچاق کالا است. نیروی انتظامی یکی از اصلی‌ترین عناصر مقابله با این معضل و مهار آن است و عملکرد منابع انسانی این سازمان در موفقیت مبارزه نقش عمده و اساسی را ایفا می‌کند (حسینیان، 1388: 1). یکی از مهم‌ترین وظایف نیروی انتظامی جمهوری اسلامی برابر ماده 4 قانون نیروی انتظامی مصوب 27 تیرماه 1369، مبارزه با قاچاق کالا و برابر بند 8 ماده یادشده، پیشگیری از جرایم است و نیروی انتظامی اصلی‌ترین سازمان پیشگیری و

مبارزه‌کننده در مقابله با قاچاق کالا محسوب می‌شود؛ در این راستا، نیروی انتظامی تلاش کرده است تمام منابع و امکانات خود را برای مقابله با این پدیده بکار گیرد، بنابراین مسئله پژوهش حاضر این است که عوامل سازمانی نیروی انتظامی به چه میزان در پیشگیری از قاچاق کالا در شهرستان سروآباد تأثیر دارد؟ **پیشینه پژوهش**

نیکوقدم و جزمی (1397) در پژوهشی با عنوان «بررسی اثر قاچاق کالا و درجه‌ی باز بودن تجاری بر رشد اقتصادی در ایران» به بررسی اثر قاچاق کالا و اثر درجه‌ی باز بودن تجاری بر رشد اقتصادی در ایران طی دوره‌ی 1393-1353، با استفاده از یک الگوی خودتوضیح‌پرداری پرداخته‌اند. نتایج، حاکی از وجود رابطه‌ی منفی بین قاچاق کالا و رشد اقتصادی و رابطه‌ی مثبت بین درجه‌ی باز بودن تجاری و رشد اقتصادی در کشور ایران در بلندمدت است. همچنین نتایج حاکی از واکنش تکنه‌ای مثبت قاچاق کالا به بروز یک انحراف معیار شوک مثبت در شاخص درجه‌ی باز بودن تجاری می‌باشد.

خندان (1397) در پژوهشی با عنوان «واردات قاچاق در ایران: برآورد شاخص، بررسی علل و آثار» با استفاده از تحلیل E-MIMIC سعی در برآورد شاخص و بررسی علل و آثار رشد قاچاق در ایران دارد. به منظور ردیابی قاچاق، به اختلاف گزارش واردات ایران و صادرات دیگر کشورها توجه شده است. بر اساس نتایج به دست آمده، تحریم‌ها، دخالت‌های ارزی و نرخ ارز حقیقی، از مهم‌ترین عوامل تأثیرگذار بوده‌اند. شاخص برآورد شده نیز نشان می‌دهد که قاچاق در دوران جنگ و سال‌های پس از آن، کم و محدود بوده و علت عمده آن نیز اعطای یارانه‌های بزرگ دولتی به واردات رسمی در قالب ارز ارزان قیمت بوده، که حتی موجب گزارش بیش از حد واردات در برخی سال‌ها شده است. در سال‌های 1380 به بعد، به دنبال یکسان سازی نرخ ارز و از میان رفتن این یارانه ارزی، اندازه حقیقی قاچاق به طور متوسط سالانه 9/5 درصد افزایش یافت که البته چون این رشد کمتر از رشد واردات رسمی بوده، اندازه نسبی قاچاق روند نزولی دارد. در این میان، تأثیرگذارترین عامل وقوع تحریم‌ها در سال 1390 و تداوم آنها در سال‌های بعد است که موجب جهش قاچاق از 24 درصد در سال 1389 به بیش از 60 درصد واردات رسمی در سال 1390 و 75 درصد در سال 1393 شده است.

عنابستانی، علی اکبر و نامدار، محبوبه (1396) در پژوهشی با عنوان «مقایسه تطبیقی اثرات قاچاق کالا بر توسعه نواحی روستایی» با هدف مقایسه تطبیقی آثار و پیامدهای اقتصادی، اجتماعی و کالبدی ایجادشده از گسترش فعالیت اقتصاد غیررسمی و بازتاب متفاوت آن بر توسعه سکونتگاه‌های روستایی واقع در منطقه تجاری ده‌شیخ در استان فارس و گچین در استان هرمزگان پژوهش خود را انجام داده است. نتایج پژوهش نشان می‌دهد که طبق آزمون فریدمن، میانگین عددی هر سه متغیر در روستای ده‌شیخ تقریباً یکسان است و توزیع تقریباً یکسانی دارند؛ اما این میانگین در شاخص‌های روستای گچین اختلاف فاحشی دارند، به گونه‌ای که شاخص اقتصادی با میانگین 50/14 بیشترین و شاخص‌های اجتماعی و کالبدی به ترتیب با میانگین 35/46 و 33/99 کمترین تأثیرپذیری را داشته‌اند.

شاطری (1393) در پژوهشی با عنوان «تحلیل مؤلفه‌های مؤثر بر کاهش قاچاق کالا در مناطق مرزی استان کردستان» سهم مؤلفه‌های اجتماعی و اقتصادی را از طریق تعداد 15 متغیر اجتماعی و 14 متغیر اقتصادی سنجیده است. یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد در مؤلفه‌های اجتماعی، عامل منابع انسانی در اولویت نخست، عامل‌های آموزش، مشارکت و کیفیت زندگی در اولویت‌های بعدی و در مؤلفه‌های اقتصادی، عامل سرمایه‌گذاری اقتصادی در اولویت نخست، سرمایه مالی و عامل بازرگانی در اولویت‌های بعدی برای برنامه‌ریزی قرار دارند. بهره‌برداری از منابع معدنی و کشاورزی شهرهای مرزی با استفاده از نیروی کار محلی، توسعه صادرات، گسترش فعالیت‌های کشاورزی با استفاده از امکانات طبیعی کشاورزی و نیروهای انسانی بومی شهرهای مرزی برای ایجاد صنایع تبدیلی وابسته به محصول‌های کشاورزی و ایجاد زمینه مناسب برای بهره‌مندی از خلاقیت و نوآوری جوانان در کارآفرینی و بنگاه‌های زود بازده را پیشنهاد کرده است.

مسعودی (1393) در پژوهشی با عنوان «علل و عوامل مؤثر بر قاچاق کالا در استان کردستان»، نتیجه گرفت که از نظر هر دو گروه کارشناسان و قاچاقچیان، نرخ بالای بیکاری، درآمد کم و فقر مردم منطقه، از عوامل اساسی افزایش قاچاق کالا در بخش زمینه‌ای هستند. در بخش عوامل ساختاری، اخذ تعرفه و سود گمرکی بالا بر کالا وارداتی مهم‌ترین عامل شناخته شد و در بخش عوامل فردی، فقدان انگیزه کاری

کارمندان و مسئولین مبارزه با قاچاق کالا که تاحدی ناشی از میزان دستمزد پایین آن‌ها و روابط خشک محیط کاری است، مهم‌ترین عامل می‌باشد.

سلطانیان (1392) در پژوهشی با عنوان «بررسی عوامل مؤثر در کشف قاچاق کالا در استان کردستان» نتیجه گرفت که توسل به راهبردهای از قبیل آموزش تخصصی مأمورین مبارزه با قاچاق کالا، راهبردهای انتظامی، تجهیز امکانات انتظامی در مرزها، تأمین معیشت پرسنل نیروی انتظامی به جهت ایجاد خلوص در کارشان، پست‌های استراق سمع (کمین در شب) و حضور مستمر و فیزیکی در نوار مرزی می‌تواند به کشف بیشتر قاچاق کالا کمک کند. همچنین نتایج حاکی است حدود نیمی از پاسخ‌گویان یعنی 46/1 درصد، نقش عوامل اطلاعاتی را در کشف بیشتر قاچاق کالا در حد قوی ارزیابی کرده‌اند و 56 درصد پاسخ‌گویان نقش عوامل انتظامی را در کشف بیشتر قاچاق کالا در حد قوی ارزیابی کرده‌اند. همچنین همبستگی پیرسون بین کشف قاچاق کالا و عوامل انتظامی، اطلاعاتی، انسانی و لجستیکی در سطح 5٪ و 1٪ معنی‌دار می‌باشد تحلیل رگرسیون نشان می‌دهد که متغیرهای مستقل تحقیق 58/8 درصد تغییرات متغیر وابسته را تبیین می‌کنند همچنین نتایج تحلیل مسیر نشان می‌دهد عوامل انسانی با مجموع اثرات مستقیم و غیرمستقیم 0/596 بیشترین تأثیر را در کشف قاچاق سوخت دارد. بنابراین پیشنهاد می‌شود، از افراد سالم و صلاحیت‌دار در برخورد با مجرمین استفاده شود؛ پوشش اطلاعاتی صحیح و به موقع دستگاه‌های اطلاعاتی به دستگاه قضایی و اجرایی در خصوص نقاط آسیب‌پذیر داده شود و روشن‌گری و آموزش جامعه از سطوح ابتدایی، در زمینه نهادینه شدن حس احترام به قانون مدنظر قرار گیرد. و عامل مؤثر بر افزایش میزان این پدیده، به راهکارهای مبارزه با آن پرداخته شده است.

نصرتی پویانی (1390) در پژوهش خود با عنوان «بررسی نقش عوامل مؤثر در قاچاق کالا از مرز استان کردستان» به این نتایج رسیده است که 1- عوامل ژئوپلیتیک استان کردستان در قاچاق کالا از مرز استان در دهه اخیر مؤثر بوده است. 2- کیفیت و کمیت نیروی انسانی و تجهیزات فرماندهی استان کردستان در قاچاق کالا از مرز استان در دهه اخیر مؤثر بوده است. 3- تشکیلات سازمان‌های شاکی استان کردستان در قاچاق کالا از مرز استان در دهه اخیر مؤثر بوده است. 4- وضعیت اقتصادی و اشتغال در استان کردستان در قاچاق کالا از مرز استان در دهه اخیر مؤثر بوده است. 5- وضعیت سیاسی

حاکم بر کشور عراق در قاچاق کالا از مرز استان در دههٔ اخیر مؤثر بوده است. 6- قوانین موجود مبارزه با قاچاق کالای قاچاق و کیفیت اجرای آن در قاچاق کالا از مرز استان در دههٔ اخیر مؤثر بوده است. 7- تأخیر در پرداخت حق کشف کارکنان سازمان کاشف در قاچاق کالا از مرز استان در دههٔ اخیر مؤثر بوده است. 8- فرهنگ مردم استان کردستان در قاچاق کالا از مرز استان در دههٔ اخیر مؤثر بوده است. 9- کیفیت ارائه خدمات پرسنلی به کارکنان مبارزه با قاچاق کالا در استان در قاچاق کالا از مرز استان در دههٔ اخیر مؤثر بوده است. 10- تجمل و مصرف‌گرایی مردم در داخل کشور در قاچاق کالا از مرز استان در دههٔ اخیر مؤثر بوده است.

مروتی شریف‌آباد (1390) در پژوهشی با عنوان «بررسی قاچاق کالا و عوامل مؤثر بر کشف آن در استان یزد»؛ 4 فرضیه شامل نقش بکارگیری اقدامات انتظامی، نقش و تأثیر تجهیزات فنی، نقش عامل انسانی و نقش اقدامات اطلاعاتی در کشف قاچاق کالا را بررسی کرده است که در نهایت همه فرضیه‌ها تأیید شده‌اند.

مبانی نظری

کالا در فرهنگ معین به معنای؛ متاع، مال التجاره، لباس، اسباب‌خانه، کاله هم گفته شده است (معین، 1381: 2858). در فرهنگ لغت علامه دهخدا به معنی؛ رخت و رخوت، اسباب، اسباب‌خانه، اثاث البیت، سامان و اثاثه، اثاث(دهخدا، 1377: 18069). و در اصطلاح امروزی هرچیزی که قابلیت مصرف و مبادله داشته باشد را کالا می‌نامند (ستاد مبارزه با قاچاق کالاوارز، 1387: 58).

قاچاق در فرهنگ معین به معنای تردستی، کاری که پنهانی و با تردستی انجام شود، خرید و فروش کالای در انحصار دولت و یا معامله ممنوعه، کاری برخلاف قانون که پنهانی انجام شود و متاعی که معامله یا ورود آن به کشور ممنوع است، تعریف شده است. قاچاق کردن در معنای مصدری آن نیز عبارت است از اینکه متاعی را پنهانی وارد کشورکردن و نپرداختن عوارض گمرکی آن (معین، 1373: 2607). در فرهنگ لغت دهخدا به معنی، برده، ربوده، پنهانی عمل کردن و گریزان، آنچه ورود آن به کشور و یا معامله آن از طرف دولت ممنوع است. متاع قاچاق، متاع ممنوع الورد یا ممنوع معامله (دهخدا، 1377: 17264).

قاچاق کالا عبارت است از ورود و خروج کالای موضوع درآمد دولت (مجاز و مشروط) بدون پرداختن حقوق گمرکی و عدم رعایت ضوابط کالای ممنوع (ممنوع قانونی، ممنوع توسط دولت) و از قلمرو حاکمیت جمهوری اسلامی ایران که طبق قانون نحوه اعمال تعزیرات حکومتی راجع به قاچاق کالا و ارز مصوب 74/2/12 مجمع تشخیص مصلحت نظام، جرم محسوب و برای آن مجازات تعیین شده است (شادنیا، 1384: 75).

در ارتباط با جرایم قاچاق کالا نظریه‌های مختلفی وجود دارد. بسیاری از دانشمندان علوم اجتماعی، علل ارتکاب جرم را وضعیت نابسامان اجتماعی و اقتصادی می‌دانند و بر این عقیده‌اند که انسان‌ها بالفطره مجرم و بزهکار بدنی نمی‌آیند، بلکه این اوضاع و شرایط اقتصادی و اجتماعی در محیط اطراف آنان است که انگیزه‌ها و زمینه‌های بزهکاری را در آنها بوجود آورده و تقویت می‌کند. جامعه‌شناسان، علل ارتکاب جرم در جامعه را وضع نابسامان اقتصادی و اجتماعی آن دانسته و می‌گویند که هیچکس بالفطره مجرم و بزهکار نیست از این جهت است که جامعه‌شناسان فرد را مقصر نمی‌دانند و می‌گویند اوضاع اقتصادی و شرایط نامساعد اجتماعی عامل ارتکاب جرم است (شجیعی‌گیسور، 1386: 22).

نظریه حرص و آز (افلاطون): قدیمی‌ترین نظریه درباره ارتکاب جرایم مالی که هنوز هم معتبر به نظر می‌رسد متعلق به افلاطون فیلسوف یونانی است. وی حرص و آز، رقابت، تحمل‌پرستی و دوری از قناعت را علت پیدایش این جرایم می‌داند بطوری که مردم به زندگی ساده قناعت نکرده و سودپرست، جاه طلب، رقابت‌جو و حسود می‌شوند و افزایش تضاد میان فقرا و ثروتمندان را مؤثر بر گسترش جرایم مالی قلمداد می‌کند (وطن‌پور، 1388: 25).

نظریه آدام اسمیت¹: پدر علم اقتصاد در کتاب «ثروت ملل» آورده است: برخی از سیاست‌های اقتصادی باید با دقت و احتیاط عمل شود در غیر این صورت رخدادهای نامطلوبی به وجود خواهد آورد. وی هنگام فرموله کردن اصول مالیاتی، دولت را از درپیش گرفتن سیاست مالیاتی شدید بر حذر داشته و سیستم دقیق و متعادل مالیاتی را سفارش می‌کند (جعفرزاده‌پور، 1381: 19).

1-Adam Smit

نظریه پاپیل¹: پاپیل در تحقیقات خود بر تأثیر قوانین مالیاتی بر گسترش قاچاق تأکید می‌کند. او معتقد است: «افراد بدون توجه اخلاقی، گریزان از خطرپذیری و در راه به حداکثر رساندن سودشان عمل می‌کنند، به عبارت دیگر آنها نه از کتک زدن مأمور مالیات لذت می‌برند و نه از کارکردن در اقتصاد پنهان...» بنابراین اگر جریمه مورد انتظار در قاچاق کمتر از مالیات باشد، قاچاقچی ترجیح می‌دهد از پرداخت مالیات شانه خالی کند (شکیبایی و احمدی، 1387: 170).

نظریه قاچاق و رفاه در اقتصاد (ماری و نلسون²): آنها به تحقیق ثابت کرده‌اند قاچاق کالا لزوماً موجب رفاه داخلی نمی‌شود، حتی زمانی که قاچاق، منابع را به سوی فعالیت‌های غیرمولد هدایت می‌کند؛ بالا رفتن تعرفه‌ها هم افزایش رفاه را به دنبال ندارد، همان‌طور که تشدید مبارزه با قاچاق و افزایش کنترل‌های مرزی، علاوه بر این که قیمت کالاهای وارداتی را بالا می‌برد، رفاه را هم بیشتر نمی‌کند (نورمحمدی، 1386: 25).

نظریه لایمن³: از دیگر نظریه‌پردازان جرم‌شناس بر این باور است که برخی جرایم از شرایط خاص روانی افراد نشأت می‌گیرند، و مادام که فرصت‌های اجتماعی بسیار اندکی پیش رو باشد، فرد به جمع‌آوری منافع نامشروع از راه‌های غیرقانونی (قاچاق) می‌پردازد (وطن پور، 1388: 25). نظریه لایمن تا حدودی زیادی تأثیر بر قاچاق در ایران داشته است فعالیت‌های قاچاق با اقتصاد خطرپذیری بی‌اعتمادی مرتبط است. احتمال لو رفتن فعالیت‌های قاچاق و جریمه آن را می‌توان شاخصی برای تبیین فعالیت‌های قاچاق در نظر گرفت. به طور کلی، هر قدر هزینه و مخاطره‌پذیری قاچاق کمتر باشد، قاچاقچی کمتر احساس خطر می‌کند و با هزینه‌ی کمتری می‌تواند کالا را از خارج به داخل و یا از داخل به خارج انتقال دهد. بنابراین، اگر بر مرزهای کشور نظارت مناسبی وجود نداشته باشد، زمینه‌ی مناسب برای تسهیل و تشدید قاچاق کالا فراهم خواهد شد. کم بودن هزینه خطرپذیری قاچاق کالا یکی از علل شیوع و گسترش قاچاق در کشور است، به این معنا که، براساس برخی از مطالعات صورت گرفته (گمرک ایران، 1387) احتمال موفقیت قاچاق‌چیان بین 90 تا 95٪ است.

1-Papeel

2 - Mary and Nelson

3 -Lyman

نظریه فروید: از روان‌شناسان معروف، سیستم کنترل درونی انسان‌ها را عامل بازدارنده‌گرایش به رفتارهای مجرمانه می‌داند، اما تأکید می‌کند گاهی افراد در مسیر رفتارهای اجتماعی و تلاش برای تأمین منافع شخصی و مادی خود به رفتارهای ضد اجتماعی تن در می‌دهند (رفیع پور، 1380: 276).

نظریه دیویس¹: از روان‌شناسان اجتماعی بر این عقیده است که رکودی که به دنبال یک دوره رونق اقتصادی بوجود می‌آید، بستر مناسبی برای سوق دادن افراد به اعمال بزهکارانه است، زیرا انتظارات و نیازهای جدیدی که در دوران شکوفایی اقتصادی ایجاد شده نه تنها در دوران رکود متوقف نمی‌شود آنها متوقف نمی‌شود بلکه بطور فزاینده رشد می‌کند، و مادام که امکان پاسخ‌گویی به آنها فراهم نباشد انحرافات اجتماعی شکل جدی‌تری به خود می‌گیرد (وطن پور، 1388: 25).

نیروی انسانی یا عامل انسانی بی‌تردید شریف‌ترین مهم‌ترین و ارزشمندترین عامل بین عوامل و منابع مختلف تولید است. عامل انسانی در سازمان تمامی افراد و کارکنان شاغل در سازمان اعم از مدیران متخصصین، کارشناسان کارمندان و کارگران را در رده‌های مختلف شغلی در بر می‌گیرد. نقش نیروی انسانی در پیشبرد امور جامعه دارای اهمیتی بالاست و مؤثرترین رکن تحولات اقتصادی اجتماعی و فرهنگی محسوب می‌شود. پیشرفت‌های اقتصادی و اجتماعی نیز تجهیز نیروی انسانی متعهد متخصص ماهر و افزایش مهارت‌های مداوم او را اجتناب ناپذیر می‌کند. برای نیل به اهداف، هرسازمانی باید کادری از نیروهای لایق و کارآمد در اختیار داشته باشد. یکی از وظایف اصلی و حیاتی در هر سازمان، آموزش کارکنان است؛ زیرا داشتن کارکنان ورزیده، یکی از مهم‌ترین عوامل در میزان کارایی و کارآمدی سازمان است. همچنین نظام پاداش، سطح تحصیل کارکنان و توسعه حرفه‌ای آنان (سعادت، 1390: 175)، دستورالعمل‌ها و آیین‌نامه‌هایی که مقامات صلاحیت‌دار وضع و در معرض اجرا می‌گذارند (پیمانی‌اصل، 1385: 10-13)، تجهیزات پلیس از قبیل سیستم جی پی اس²، ماهواره، استفاده از دستگاه ایکس ری³، سیستم‌های اطلاعات جغرافیایی (عسگری، 1387: 53)، داده‌ها و اطلاعاتی که با وسایل مختلف جمع‌آوری شده و درسیر پردازش آن، از قوه تعقل برای

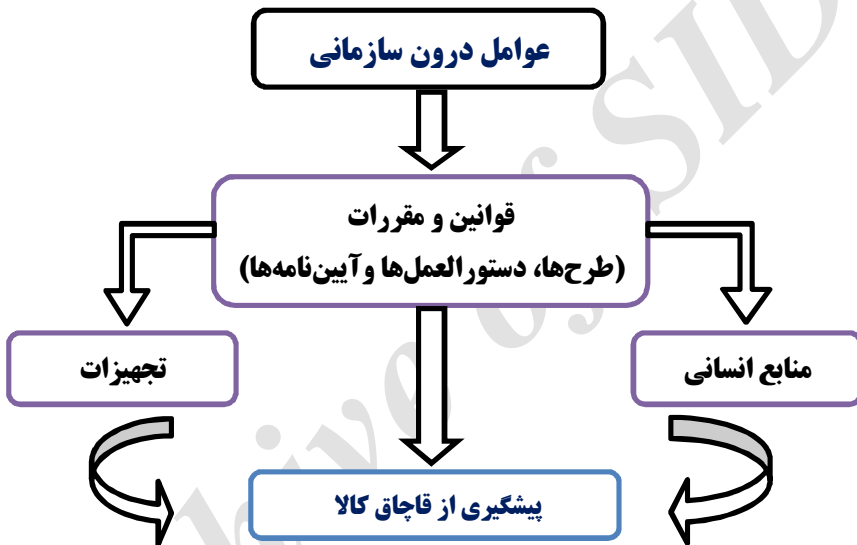
1 - Davies

1-GPS

2-X-Ray mobile

تجزیه و تحلیل داده‌ها استفاده می‌شود (طالبیان، 1392: 16)، تجهیزات خودرویی برای جابجایی نیروی انسانی در سطح کشور به منظور حفظ امنیت عمومی، رزمایش‌ها و مراسم ملی، سیاسی و... (شوقی، 1391: 84)؛ همچنین ایست و بازرسی‌های ثابت (بلند مدت) و موقت (کوتاه مدت) و بانک‌های اطلاعاتی از جمله عوامل سازمانی پلیس هستند که تأثیر آنها در مبارزه با قاچاق کالا در این پژوهش مورد بررسی قرار گرفته است.

مدل مفهومی پژوهش

شکل 1- مدل مفهومی پژوهش

روش پژوهش

پژوهش حاضر از نظر هدف کاربردی و از نظر ماهیت و روش توصیفی-تحلیلی است که به روش پیمایشی انجام شد. جامعه آماری پژوهش، شامل کلیه خبرگان و صاحب نظران و دست اندرکاران نیروی انتظامی در حوزه مبارزه با قاچاق کالا در استان کردستان و شهرستان سروآباد به تعداد 70 نفر است که کل جامعه آماری به‌عنوان حجم نمونه انتخاب شد. جمع‌آوری داده‌ها در بخش اسنادی با استفاده از ابزار فیش‌برداری و در بخش پیمایش با پرسشنامه محقق‌ساخته انجام شد. پرسشنامه براساس طیف لیکرت 5 گزینه‌ای

تنظیم شد. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها، با استفاده از نرم‌افزار «اس.پی.اس.اس» از آمار توصیفی برای محاسبه درصد، میانگین و نسبت پاسخ‌ها و در بخش آمار استنباطی برای بررسی نرمال بودن توزیع داده‌ها از آزمون کولموگروف اسمیرنوف، تأثیر مؤلفه‌ها از آزمون‌های χ^2 و تی‌استیودنت و رتبه‌بندی مؤلفه‌ها از آزمون فریدمن استفاده شد.

یافته‌ها

برابر نتایج بدست آمده حاصل از اطلاعات فردی پاسخ دهندگان جامعه آماری به پرسشنامه شامل: درجه سازمانی، مدرک تحصیلی و سنوات خدمتی به ترتیب درصد فراوانی به شرح جدول زیر است:

جدول 1- خلاصه ویژگی‌های توصیفی افراد (N=n=70)

متغیر	طبقه بندی متغیر	درصد
سنوات خدمت	کمتر از 5 سال	12/9
	5 تا 10 سال	32/8
	10 تا 15 سال	27/1
	15 تا 20 سال	14/2
	20 سال به بالا	12/9
درجه	افسر ارشد	22/8
	افسر جزء	58/6
	درجه‌دار	17/1
تحصیلات	دیپلم	21/4
	کاردانی	35/7
	کارشناسی	38/6
	کارشناسی ارشد	4/2

به طور خلاصه بیشترین فراوانی درجه پاسخ‌دهندگان مربوط به افسران جزء بیشترین درصد فراوانی به لحاظ سطح تحصیل متعلق به دارندگان مدرک کاردانی و کارشناس و بیشترین فراوانی به لحاظ سنوات خدمت، مربوط به کارکنان بین پنج تا ده سال بود.

برای بررسی تصادفی بودن توزیع داده‌ها، از آزمون کلموگروف اسمیرنوف استفاده شد. فرض صفر در این آزمون نرمال بودن توزیع داده هاست که نتایج آن در جدول 2 آمده است.

جدول 2- بررسی نرمال بودن توزیع داده‌ها

ردیف	شرح سوال	آزمون K-S	سطح معناداری	درجه آزادی
1	قوانین و مقررات	8/23	/552	69
2	منابع انسانی	9/05	/362	69
3	تجهیزات	8/33	/221	69

با توجه به مقدار آزمون کولموگروف - اسمیرنوف و سطح معناداری در کلیه سوالات که بیشتر از 05. است می‌توان با اطمینان 95 درصد بیان کرد توزیع داده‌ها نرمال است و فرض صفر مورد قبول و فرض بدیل رد می‌شود.

برای بررسی تصادفی بودن توزیع از آزمون run test و آماره Z استفاده شد. فرض صفر در این آزمون غیرتصادفی بودن توزیع داده‌هاست که نتایج آن در جدول 3 آمده است.

جدول 3- جدول آزمون تصادفی بودن داده‌ها

ردیف	شرح سوال	مقدار آماره run test	سطح معناداری	درجه آزادی
1	قوانین و مقررات	8/23	/000	69
2	منابع انسانی	9/05	/000	69
3	تجهیزات	8/33	/000	69

با توجه به مقدار آزمون Z و سطح معناداری در کلیه سوالات که کمتر از 05. است می‌توان با اطمینان 95 درصد بیان کرد توزیع داده‌ها تصادفی است و فرض بدیل مورد قبول و فرض صفر رد می‌شود.

برای بررسی فرضیه فرعی اول درخصوص تأثیر قوانین و مقررات (طرح‌ها، دستورالعمل‌ها و آیین‌نامه‌های سازمانی) در پیشگیری از قاچاق کالا در شهرستان سروآباد پس از طرح فرض صفر و بدیل، نتایج به شرح جدول 4 به دست آمد.

جدول 4- بررسی تأثیر طرح‌ها، دستورالعمل‌ها و آیین‌نامه‌های سازمانی بر پیشگیری از قاچاق کالا در سروآباد

ردیف	مقدار آزمون تی استیودنت	درجه آزادی	سطح معناداری	انحراف از میانگین
1	12/08	69	/000	1/01

با توجه به مقدار آزمون تی که 12/08 و سطح معناداری که 000/ است می‌توان با اطمینان 95 درصد بیان کرد طرح‌ها، دستورالعمل‌ها و آیین‌نامه‌های سازمانی در پیشگیری از قاچاق کالا در شهرستان سروآباد در حد زیادی تأثیر دارد و فرضیه بدیل مورد قبول و فرضیه صفر رد می‌شود.

برای بررسی فرضیه فرعی دوم درخصوص تأثیر منابع انسانی در پیشگیری از قاچاق کالا در شهرستان سروآباد پس از طرح فرض صفر و بدیل، نتایج به شرح جدول 5 به‌دست آمد.

جدول 5- بررسی تأثیر منابع انسانی بر پیشگیری از قاچاق کالا در سروآباد

ردیف	مقدار آزمون تی استیودنت	درجه آزادی	سطح معناداری	انحراف از میانگین
1	14/96	69	/000	1/12

با توجه به مقدار آزمون تی که 14/96 و سطح معناداری که 000/ است می‌توان با اطمینان 95 درصد بیان کرد منابع انسانی در پیشگیری از قاچاق کالا در شهرستان سروآباد تأثیر دارد و فرضیه بدیل مورد قبول و فرض صفر رد می‌شود.

برای بررسی فرضیه فرعی دوم در خصوص تأثیر تجهیزات در پیشگیری از قاچاق کالا در شهرستان سروآباد پس از طرح فرض صفر و بدیل، نتایج به شرح جدول 6 به‌دست آمد.

جدول 6- بررسی تأثیر تجهیزات بر پیشگیری از قاچاق کالا در سروآباد

ردیف	مقدار آزمون تی استیودنت	درجه آزادی	سطح معناداری	انحراف از میانگین
1	14/29	69	/000	1/12

با توجه به مقدار آزمون تی که $14/29$ و سطح معناداری که $0/000$ است می‌توان با اطمینان 95 درصد بیان کرد تجهیزات در پیشگیری از قاچاق کالا در شهرستان سروآباد تأثیر دارد و فرضیه بدیل مورد قبول و صفر رد می‌شود.

برای بررسی فرضیه اصلی پژوهش درخصوص تأثیر عوامل درون‌سازمانی بر پیشگیری از قاچاق کالا در شهرستان سروآباد، از آزمون خی 2 (کای دو) استفاده شد که نتایج آن در جدول 7 آمده است.

جدول 7- بررسی تأثیر عوامل درون‌سازمانی بر پیشگیری از قاچاق کالا در شهرستان سروآباد

ردیف	مقدار آزمون خی 2	درجه آزادی	سطح معناداری
1	34/73	184	0/015

با توجه به مقدار آزمون خی 2 که $34/73$ بوده و سطح معناداری که $0/015$ می‌باشد می‌توان با اطمینان 95 درصد بیان کرد رتبه‌بندی فریدمن معتبر بوده و پس با اطمینان می‌توان گفت عوامل درون‌سازمانی بر پیشگیری از قاچاق کالا در شهرستان سروآباد تأثیر دارد.

جدول 8- بررسی تأثیر شاخص‌های عوامل درون‌سازمانی بر پیشگیری از قاچاق کالا در شهرستان سروآباد

ردیف	شاخص	ضریب فریدمن	رتبه
1	منابع انسانی	3/23	1
2	تجهیزات	2/06	2
3	قوانین و مقررات	1/98	3

با توجه به رتبه‌بندی فریدمن می‌توان با اطمینان 95 درصد بیان کرد منابع انسانی با ضریب $3/23$ در رتبه اول، تجهیزات با ضریب $2/06$ در رتبه دوم و قوانین و مقررات (طرح‌ها، دستورالعمل‌ها و آیین‌نامه‌های سازمانی) با ضریب $1/98$ در رتبه سوم قرار دارد.

بحث و نتیجه‌گیری

با توجه به نتایج پژوهش انجام گرفته و بر اساس تجزیه و تحلیل داده‌ها عوامل سازمانی تأثیر مثبت و معناداری در پیشگیری از قاچاق کالا با ابعاد طرح‌ها، دستورالعمل‌ها، آیین‌نامه‌ها، تجهیزات و منابع انسانی داشته و لذا نظر به اینکه منابع انسانی با انحراف

استاندارد 0/797 و آماره 5/9 تجهیزات با انحراف استاندارد 0/704 و آماره 33/8 و طرح‌ها، دستورالعمل‌ها، آیین‌نامه‌ها، با انحراف استاندارد 0/668 و آماره 23/8 به ترتیب بیشترین نقش را در این پژوهش بر پیشگیری از قاچاق کالا را در شهرستان سروآباد ایفاء می‌نماید. لیکن بکارگیری تجهیزات نرم‌افزاری و سخت‌افزاری پیچیده در محورها و مسیرهای پرتردد حمل کالا، ایستگاه‌های ایست و بازرسی و ... به عنوان ابزار کار پلیس در شناسایی و کشف به موقع کالاهای ممنوعه و قاچاق امری ضروری بوده که در پژوهش حاضر با درصد آماره بسیار مناسب (33/8t) در ردیف دوم نتایج پاسخ‌دهندگان تأیید گردید تا مسئولین نیروی انتظامی را مجاب در بکارگیری و نصب این تجهیزات در تمامی نقاط آسیب‌پذیر ناشی از حمل کالای قاچاق نمایند و همچنین در گزینش و جذب نیروهای جدید ضمن در نظر گرفتن رشته‌های تحصیلی فراگیران متناسب با موضوعیت اقتصادی، حقوقی، بازرگانی و سایر رشته‌های تحصیلی مرتبط در حوزه قاچاق کالا نسبت به تربیت منابع انسانی با رویکرد متخصص، مجرب، دانش‌محور، با انگیزه و روحیه بالا، متعهد و توانمند و ... در جهت توسعه پلیس حرفه‌ای و مقتدر در راه رسیدن به اهداف سازمانی که همان مقابله قاطع با مجرمین اقتصادی و قاچاق‌چیان کالا است قدم‌های استوار بردارد. که نتایج تحقیق حاضر آن را تأیید و این بیانگر آن است که هر سه شاخص رابطه تنگاتنگ و مستقیم با هم دیگر داشته و غیر از این ابعاد پیشگیری از قاچاق کالا معنا و مفهوم نخواهد داشت.

در بررسی و مقایسه یافته‌های بدست آمده از پژوهش حاضر با یافته‌های پژوهش‌های خورشیدی‌فر (1388) در خصوص تأثیر تجهیز پاسگاه‌های مرزی به وسایل متناسب در امر مبارزه با قاچاق، و تحقیق نصرتی پویانی (1390) مبنی بر تأثیر کیفیت و کمیت نیروی انسانی و تجهیزات فرماندهی استان کردستان در قاچاق کالا از مرز استان در دههٔ اخیر و تحقیق احراری (1389) در خصوص ایجاد امکانات و تجهیزات پیشرفته پلیس در کنترل قاچاق کالا و تحقیق نصرالهی (1388) مبنی بر اینکه بین امکانات و تجهیزات پلیس پیشرفته و کشف کالای قاچاق رابطه وجود دارد و تحقیق مروتی شریف‌آباد (1390) مبنی بر اینکه تجهیزات فنی در کشف قاچاق کالا مؤثر است، مطابقت و هم‌خوانی مشاهده شد.

همچنین با توجه به آماره $t=9/05$ درمی یابیم ارتباط بین منابع انسانی و پیشگیری از قاچاق کالا ارتباطی معنادار است و منابع انسانی پلیس بعنوان شاخص عوامل سازمانی در پیشگیری از قاچاق کالا تأیید و تأثیر بسزایی دارد. این یافته نیز با نتایج بدست آمده از تحقیقات؛ نصرتی پویانی (1390) احراری (1389) مینی بر تأثیر آموزش کارکنان و ایجاد انگیزه در کنترل قاچاق کالا و پژوهش نصرالهی (1388) درخصوص رابطه بین وجود کارکنان متخصص و مجرب در امور انتظامی و پیشگیری از قاچاق و پژوهش مروتی شریف آباد (1390) درخصوص تأثیر عامل انسانی بر کشف قاچاق کالا، هماهنگ و همسو است.

پیشنهادها

با توجه به نتایج بدست آمده از آزمون فرضیه‌ها، ضرورت بکارگیری تجهیزات مدرن، منابع انسانی و قوانین و مقررات، به عنوان عوامل سازمانی مؤثر بر پیشگیری از قاچاق کالا برای رسیدن به اهداف سازمانی، ایجاب می‌کند پیشنهادهای زیر در مأموریت‌های پیشگیری از قاچاق کالا مدنظر قرار گیرد:

- به منظور برخورد قاطع و بازدارنده با قاچاق‌چیان و افراد سود جو در قاچاق کالا، نیازمندی‌ها در زمینه قوانین و مقررات (طرح‌ها، دستورالعمل‌ها و آیین‌نامه‌ها) احصاء، تدوین و تهیه شود و در کوتاه‌ترین زمان ممکن در اختیار واحدهای اجرایی قرار گیرد و با ارزیابی مستمر، نتایج حاصل از اجرای طرح در مدت زمانه‌ای متفاوت و مشخص مورد سنجش و بررسی قرارگیرد و در اصلاح قوانین و مقررات و تدوین و تهیه طرح‌ها، دستورالعمل‌ها و آیین‌نامه‌های آتی مدنظر قرار گیرد.
- با توجه به درصد بالای پاسخ‌دهندگان به استفاده از تجهیزات نوین در مقابله با قاچاق کالا از آنجاییکه شهرستان سروآباد شهر مرزی و 38 کیلومتر مرز مشترک با کشور عراق دارد همچنین خودروهای ترانزیتی که از مرز باشماق مریوان وارد کشور می‌شوند و برای تردد به استان‌های مرکزی از شهرستان سروآباد عبور می‌کنند، ضرورت برقراری ایست و بازرسی‌های موقت به تناسب آلودگی مناطق و محورهای فرعی ورودی و خروجی با مجهز کردن تجهیزات مدرن و نوین

الکترونیکی، (ایکس ری)، اپتیکی، خودرویی، نرم‌افزاری و سخت‌افزاری به منظور تسریع در کنترل محتویات محموله‌های مشکوک و مظنون خودروهای ترانزیتی، گمرکی، مظنون و... در کمترین زمان ممکن جهت شناسایی، کشف و توقیف کالاهای ممنوعه و قاچاق و بررسی صحت اسناد و مدارک عبوری الزامی است. - همچنین با تهیه و ابلاغ شیوه و شگردهای قاچاق، هدایت ستادی پرونده‌ها، اجرای طرح‌های عملیاتی برای پاکسازی مناطق و انبارهای دپو قاچاق کالا ضمن کشف علمی قاچاق منجر به افزایش هزینه‌های جرم و افزایش خطر ارتکاب جرم و در نهایت پیشگیری از گسترش آن می‌شود.

- با توجه به کسب رتبه دوم درصد فراوانی پاسخ‌دهندگان به شاخص منابع انسانی در این پژوهش پیشنهاد می‌شود؛ به تناسب جمعیت و جغرافیای جرم قاچاق کالا ضمن افزایش استعداد کارکنان پلیس مبارزه با قاچاق کالا و ارز شهرستان سروآباد برای توسعه و حفظ سرمایه‌های انسانی متخصص و مجرب، مؤمن و متعهد، ارتقاء سطح علمی، افزایش مدیریت مشارکتی کارکنان، شایسته‌سالاری در انتصابات، همراه با عوامل انگیزشی اعم از؛ خشنودی شغلی، پرداخت پاداش و ارتقای توان، پرداخت حق کشف به موقع، از سرمایه‌های اصلی سازمان پلیس در مقابله با قاچاق کالا به بهترین نحو مطلوب حفاظت شود.

منابع

- احراری، جلال (1389). عوامل مؤثر در کنترل قاچاق ناجا. پایان‌نامه کارشناسی ارشد دانشکده فرماندهی و ستاد دانشگاه علوم انتظامی امین.
- پورابراهیمی، محمدرضا (1396). ورود سالانه 25 میلیارد دلار کالای قاچاق به کشور. خبرگزاری مهر. بازدید شده در تاریخ 97/07/22. قابل بازیابی از: <https://www.mehrnews.com/news/3944841>
- پیمانی اصل، عبدالله (1385). بررسی ستادی با رویکرد انتظامی. تهران: معاونت آموزش نیروی انتظامی با همکاری انتشارات به آموز.
- جعفرزاده پور، فروزنده (1381). نقش زنان در قاچاق کالا در استان هرمزگان تهران، مرکز پژوهش‌های نیروی انتظامی.
- حسینیان، شهاخت (1388). عوامل سازمانی مؤثر بر عملکرد کارکنان مبارزه با قاچاق کالای. فرماندهی انتظامی استان هرمزگان.
- خندان، عباس (1397). واردات قاچاق در ایران: برآورد شاخص، بررسی علل و آثار. پژوهش‌های رشد و توسعه پایدار (پژوهش‌های اقتصادی). 18 (2)، صص 151-180.
- خورشیدی فر، رسول (1388). بررسی عوامل ژئوپلتیک مرز ارومیه بر قاچاق کالا. دانشکده دافوس ناجا.
- دهخدا، علی اکبر (1377). فرهنگ لغت. تهران: انتشارات چاپ دانشگاه تهران.
- رفیع پور، فرامرز (1380). توسعه و تضاد. چاپ پنجم، تهران: شرکت سهامی انتشار.
- ستاد مبارزه با قاچاق کالا و ارز (1387). واژه نامه اقتصاد پنهان. تهران: معاونت پژوهش و آمار و اطلاعات.
- سعادت، اسفندیار (1390). مدیریت منابع انسانی. تهران: انتشارات سمت.
- سلطانیان، شریف (1392). بررسی عوامل مؤثر در کشف قاچاق کالا در استان کردستان. تهران: دانشگاه علوم انتظامی.
- شادنی، هوشنگ (1384). قاچاق کالا و امنیت اجتماعی. مجموعه مقالات امنیت اجتماعی، تهران: نشر آشنا.
- شاطری محسن (1393). تحلیل مؤلفه‌های مؤثر بر کاهش قاچاق کالا در مناطق مرزی با رویکرد تحلیل عاملی نمونه موردی استان کردستان. تهران: دانشگاه علوم انتظامی.
- شجیعی گیسور، مجید (1386). قاچاق کالا تهران. معاونت تربیت و آموزش ناجا، انتشارات به آموز.

- شکیبایی، علیرضا و احمدی، محمدعلی (1387). «قاچاق کالا علل آثار و شاخص‌های اندازه‌گیری آن». تهران: مجموعه مقالات سومین همایش پدیده قاچاق کالا و راه‌های پیشگیری از آن، دانشگاه تربیت مدرس.
- شوقی، محمود (1391). «آمداد و پشتیبانی مدیریت و عملیات». تهران: معاونت تربیت و آموزش نیروی انتظامی.
- طالبیان، حسین (1392). «مدیریت اطلاعات جنایی - بانک‌های اطلاعاتی». تهران: اداره کل منابع و متون درسی، معاونت تربیت و آموزش نیروی انتظامی.
- عسگری، علی رضا (1387). «اصول مدیریت». چاپ بیست و یکم، تهران: انتشارات سمت.
- عنابستانی، علی اکبر و نامدار، محبوبه (1396). مقایسه تطبیقی اثرات قاچاق کالا بر توسعه نواحی روستایی (موردپژوهی: مناطق تجاری ده‌شیخ (فارس) و گچین (هرمزگان)). پژوهش‌های روستایی، 8(2)، صص 208-227.
- قانون جدید تشدید مبارزه با قاچاق کالا و ارز مصوب 1392.
- قانون نیروی انتظامی (1369). ماده 4 وظایف نیروی انتظامی.
- کشاورز، مجید. سایت مدیریت منابع انسانی، manag.persianblog.ir/tag
- گمرک ایران (1387). سایت اینترنتی گمرک به آدرس www.irica.gov.ir
- مسعودی، عباس (1393). بررسی عوامل مؤثر بر قاچاق کالا در استان‌های مرزی مورد مطالعه استان کردستان. دانشکده علمی کاربردی.
- معاونت عملیات شهرستان سروآباد (1392، 1393 و 1394). گزارش عملکرد فرماندهی انتظامی شهرستان سروآباد. مرکز فرماندهی و کنترل معاونت عملیات.
- معین، محمد، (1381). فرهنگ معین، تهران، امیر کبیر.
- مقام معظم رهبری. (1394). دیدار جمعی از کارگران سراسر کشور با رهبر انقلاب. پایگاه اطلاع‌رسانی دفتر حفظ و نشر آثار حضرت آیت‌الله العظمی خامنه‌ای. قابل بازیابی از: <http://farsi.khamenei.ir/news-content?id=29557&p=2>
- نصرالهی، بهروز (1388). بررسی محدودیت‌های انتظامی کشف کالای قاچاق شهرستان پیرانشهر.
- نصرتی پویای فریدون (1390). بررسی عوامل مؤثر در قاچاق کالا و ارز در دهه 72 الی 82. تهران: دانشکده فرماندهی و ستاد نیروی انتظامی.

- نورمحمدی، خسرو (1386). بررسی قاچاق کالا و راهکارهای هدایت فعالیت‌های قاچاق در مسیر قانونی و رسمی تهران. طرح پژوهشی وزارت صنایع و معادن.
- نیکوقدم، مسعود و جزمی، مینا (1397). بررسی اثر قاچاق کالا و درجه‌ی باز بودن تجاری بر رشد اقتصادی در ایران. تحقیقات اقتصادی، 53(2)، صص 465-494.
- وطن پور، علیرضا (1388). قاچاق کالا و امنیت ملی. تهران: نشر کارآگاه وابسته به پلیس آگاهی ناجا.

Archive of SID